

Női edzők szerepvállalása az amatőr és professzionális labdarúgásban

Bevezetés, témaválasztás indoklása:

A női labdarúgással kapcsolatos szakirodalom Magyarországon elenyészőnek tekinthető, ezért elsősorban külföldi szakirodalmak tanulmányozását vettem segítségül kutatásomhoz (Williams – Lang 2007, Williams 2013). Témaválasztásom fő célja a női edzők szerepvállalásának feltérképezése saját tapasztalatok alapján. Alapvetően a labdarúgás a köztudatban férfi sportágként elkönyvelt. Többségében a női játékosok, játékvezetők, edzők jelenléte nem igazán elfogadott, túl nyomórészt előítéletekkel teli. Ennek során szeretném tanulmányozni azokat a szituációkat, melyekkel egy női nemű szakember munkássága során találkozhat, valamint, hogy ezeket milyen módon kezeli, illetve környezete miképp jelez erre vissza. Egyik fő kérdésfeltevés a szakmaiság megközelítése, hogy egykori játékos múltat tekintve, milyen előzetes tapasztalatokkal gazdagodik egy női játékos aktív sportpályafutása során egy férfi játékoskal szemben, illetve a későbbiekben ezt miképp tudja hasznosítani az edzői pályafutása során, mennyire ad hiteles képet a játékosainak a szakmai illetve emberi tényezőket tekintve, milyen ezzel kapcsolatban a vele szemben mutatott elfogadás mértéke a játékosok, szülők, vezetők, kollégák részéről.

Célkitűzés:

A témakört megközelítve előzetesen a női labdarúgást tekintve, érdemes megfigyelni a megítélés meghatározását, hogy a játékosból későbbi edzővé vált szakemberek játékosbeli elfogadása miképp jellemezhető Magyarországon, illetve külföldi országokat tekintve. Köztudott, hogy Magyarországon a női labdarúgás amatőr szinten képviselteti magát a legmagasabb osztályt tekintve is, azaz NB I.-es szinten sportoló lányok is anyagi juttatást nem kapnak semmilyen szinten a sportpályafutásuk során, ezzel szemben a férfi labdarúgás megyei osztályt tekintve bár amatőr státuszú sportolókról beszélünk, mégis bizonyos mértékű fizetésben, prémiumban részesülnek. Más országokra vonatkozóan (USA, Németország) női labdarúgás profi státuszba sorolható, a legmagasabban jegyzett bajnokságokat alapul véve, ahol megélhetési forrásként tölti ki a sport mindennapjait az adott játékosnak, nem hobbi sportról beszélhetünk, így kijelenthető, hogy a magasabb szintű képzésben részesülő játékosok későbbiekben szakemberként is magasabb minőségű edzőként minősíthetők az előzetes játékos múltban szerzett tapasztalatok alapján. Elsősorban ez lenne a kulcs Magyarországot tekintve is, hogy a női labdarúgás profilját emeljék, ezáltal magával hozná a

játék minőségének javulását, az utánpótlás nevelés színvonalának és kiépítettségének megteremtését, bizonyos szinten sokkal inkább stabilabb jövőképet biztosítana a játékosok számára. Bár hozzá kell tenni, hogy a férfi labdarúgást tekintve sem lesz mindenből profi sportoló, de ettől független mégis nagyobb a „vonzereje” a sportágválasztás során a fiúk körében, mint a lányoknál. Nyilván sok szemszögből megközelíthető a téma, de az egyik és legfontosabb felmerülő problémának ezt tekintettem. Példaként kiemelhető külföldön top edzővé vált Helena Costa személye, aki nő léteére elérte az eddigiekben elérhető legkiemelkedőbb eredményt, azaz elsőként ülhetett le egy francia másod osztályú férfi csapat kispadjára, ezek alapján ő a legmagasabb osztályban tevékenykedő női nemű szakember az eddigiek során. Magyarországot tekintve Markó Edina személye emelhető ki, aki edzői pályafutása során egyedüli nőként érte a megtiszteltetés, hogy felkérték a magyar női labdarúgó válogatott szövetségi kapitányának. Kinevezése során természetesen elsőként felmerülő kérdés volt, hogy célszerűbb lett volna –e férfi szakember kinevezése.

Hipotézisek:

Kutatásom során azt állítom, hogy egy szakember tudása és felkészültsége ebben a sportágban is lehet ugyanolyan magas fokú, mint más egyébben nemtől független. Sőt ebből kiindulva hipotézisemként felvettem, hogy a női edzők egyes pedagógiai illetve pszichológiai szituációkat tekintve, magasabb fokú felkészültséget mutathatnak férfi kollégáikkal szemben.

Vizsgálati anyag és módszer:

Első körben összegeztem jelenleg Magyarországon női és férfi utánpótlás és felnőtt csapatoknál dolgozó szakemberek számát nemi feloszlások tekintetében. Női NB I - es Jet Sol Ligában 8 csapatos bajnokságról beszélhetünk, ahol jelenleg nincs női edző egyik résztvevő csapatnál sem, férfi OTP Bank NB I - es bajnokság 16 csapatos részvételi listáján is csak férfi szakemberekkel találkozhatunk. Női labdarúgás másodosztályát tekintve 18 csapatos bajnokságról beszélhetünk 4 női illetve 14 férfi edzővel nemi feloszlások tekintetében, itt már kiemelhető, hogy nem csak férfi szakemberek irányítása felfedezhető 100%-ban, mint az első osztályú bajnokságokat tekintve, de az arányok szempontjából a női NB II. - es bajnokságban is több a férfi szakember száma, mint a nőié. Teljes mértékben igaz az NB II. – es Merkantil Bank elnevezésű férfi labdarúgó bajnokságra is, hogy csak férfi edzők munkássága kísérhető szemem. Számadatokat tekintve kijelenthető, hogy az első és a másodosztályt vizsgálva női illetve férfi labdarúgásra lebontva is, egyaránt a férfi edzők foglalkoztatottsága gyakoribb

jelen pillanatban. Utánpótlás szinten tekintve, a 14 csapatos U17-es női labdarúgó bajnokságban 12 férfi és 2 női szakember van jelen, az U15-ös női bajnokságban pedig 56 csapatnál, 15 nő és 41 férfi a nemek arányának mutatója. Fiú utánpótlásban a Bozsik korosztályoknál (U6/7-től U12/13-ig) elvértve találkozunk női szakemberekkel, igen kevés gyakorisággal, erről hivatalos számadat nem meghatározott. A Bozsik korosztály feletti utánpótlás csapatoknál is túlnyomórészt férfi szakemberek dolgoznak. Statisztikai elemzések során megállapítható, hogy férfi és női labdarúgást tekintve utánpótlás és felnőtt szinten is egyaránt férfi edzők szerepvállalása helyezhető előtérbe, női edzők előfordulása csekély mértékben vizsgálható, csak a női bajnokságokban szereplő utánpótlás és felnőtt csapatoknál is. Vizsgálatom során készítettem egy kérdőíves kutatást, melyet az általam betöltött edzői posztoknál megnevezett csapatoknál szereplő játékosok szüleivel töltöttem ki (PTE-PEAC U9, PMFC U7) . A kérdőív nyílt és zárt kérdéseket tartalmazott, 5-ös fokozatú Likert - skálával. A kérdőív előzetesen kitért az adott szülő sportági múltjára illetve az általuk meghatározható ideális edző képére, női és férfi nemű edzők összehasonlítására egyes tulajdonságok alapján, valamint a jelenlegi edző(k) értékelésére, véleményezésére. A kérdések során különböző szakmai illetve emberi tulajdonságokat érintettek a kérdés csoportok, mint például sportszakmai tudás, szervező készség, pedagógia-pszichológiai érzék. Az 50 válaszadóból 32 férfi és 18 nő töltötte ki, összesen 70%-uk rendelkezik sportoló múlttal. Három kvalitást emeltem ki az értékelés összegzése során, a pedagógiai, pszichológiai és a sportszakmai tudást.

Eredmények ismertetése:

A feldolgozás matematikai átlagszámítással történt, mely során a női edzőnél a következő átlagok jöttek ki az egyes tulajdonságoknál: pedagógia 4,5, pszichológia 4,0, sportszakmai tudás 4,2. Férfi edző: pedagógia 4,2, pszichológia 3,8, sportszakmai tudás 4,8. Elégedettséget tekintve pedig a szülők a női edzőkkel 4,8 a férfiakkal 4,9 értékű átlaggal illették. Látható, hogy a szám adatok kis mértékű eltérést mutatnak a két nem között egyes tulajdonságoknál, viszont ami mindenképp kiemelendő, hogy a szülők többsége eddigi tapasztalatai során kiemelte a női edzőknél a pedagógia tudást. Példaként említve, hogy egyes szituációknál a női edzők nagyobb fokú hozzáértést tanúsítottak, például sérülés során. Férfiaknál viszont a válaszadók többsége kiemelte a sportszakmai felkészültség magasabb fokú jelenlétét, azaz a bevezetés során is említett szituáció, hogy az egykori játékos pályafutása során esetlegesen jobb minőségű képzést kapott, és magasabb szintű versenyrendszerben szerepelt, ezáltal

edzőként több tapasztalatot adhat át a gyerekek számára illetve. hitelesebb képet adhat a foglalkozások, edzések során a gyakorlati bemutatások során.

Összegzés:

Az elégedettséget tekintve a válaszok során kiemelendő, hogy az eddigi tapasztalatok alapján a válaszadók nagy része elégedett a női szakemberrel és a továbbiakban is pozitív tényként kezeli a gyermekével való foglalkozást. Kijelenthető, hogy a szülők szemében a női szakemberek alkalmazásának jelenléte megfelelő szakmaiság és felkészültség birtokában könnyebb elfogadtatni, mint az ellenkező nemű kollégákkal szemben. Eddigi tapasztalataim alapján az egyes edzői munkakörök betöltése kapcsán leadott pályázatok során, az adott egyesület vezetői illetve az ott dolgozó kollégák, a női edzők alkalmazásával szemben negatív megítéléssel voltak, olykor szakmai tudást, eddigi munkatapasztalatot ill. eredményeket tekintve, ennek vizsgálata nélkül történt a munkakör betöltésére való elutasítás. Ennek kapcsán kiemelném Siposné Lénárt Edit személyét, aki a Vasas Sport club szakmai igazgatója, akadémiai szakosztályvezető, U10-es vezetőedző, egykori Újpest utánpótlás edző, korábbi Vasas játékos. A felsorolt posztok, státuszok alapján joggal kijelenthető, hogy sok férfi kolléga is megtiszteltetésnek érezhetné a betöltésük lehetőségét. Cikk elemzést készítettem Edittel, mely során kiemelte ő is, hogy az eredmények, illetve magas fokú szakmai tudást és tapasztalatot követelő munkakörök betöltése ellenére is a mai napig szembesül olyan szituációval, mely során megkérdőjelezi a jelenlétét nőként a labdarúgás világában. Fontosnak találta kiemelni, hogy a játékos illetve edzői pályafutás során, egy női nemű személy is képes ugyanolyan mértékben felkészültséget mutatni a munkássága során, sőt megemlítette, hogy a női szerepkör egyes szituációban lelki támaszként magasabb szintű biztonságot jelenthet egy játékos számára, egy plusz kiegyensúlyozottságot adhat a fiatal korú játékosnak a pályafutása során az él sportolóvá való váláshoz vezető út során.

A kapott eredményeket elemezve kijelenthető, hogy a női edzők egyes szituációkban jobb pedagógiai eszközöket alkalmaznak, illetve a cikk elemzés is kiemelte példaként. Kutatásom további lehetőségeként kezdeményezném, hogy a női labdarúgó bajnokságokban, mint utánpótlás szinten túlnyomórészt női edzőket alkalmazzanak, akik testközelben is érzékelték egy női közösség sajátosságait, és esetleges nehézségeit. Férfi labdarúgás tekintetében, pedig Bozsik korosztályig (U6/7-től U12/13-ig) nagyobb teret kapjanak a női szakemberek az eddigieknél létszám én munkakör tekintetében, illetve a továbbiakban elsősorban utánpótlás

korban főleg kisebb korosztályoknál, férfi és női nemű edzői párosok kialakításának kezdeményezését közös munkavégzés érdekében, hogy adott esetben bizonyos szituációban együttműködve maradéktalanul megoldják a helyzetet.

A kutatás további lehetőségei:

Egy újabb kérdőíves kutatás készítése azon szülőkkel, akik a mostani válaszadás során még szkeptikusan vélekedtek a női szakemberekkel kapcsolatban, ennek alapján a válaszok összehasonlítása, eltérések kimutatása korábbi és későbbi válaszok során, következmények levonása. Az MLSZ figyelmének felkeltése a női szakemberek képzésének fontosságára, hogy a férfiakhoz hasonló mértékben minél több egykori játékosból váljon a későbbiek során edző, ennek elősegítésével akár csak nőknek szóló UEFA licensz edző képzés indításának kezdeményezése nagyobb gyakorisággal az eddigieknél.

Felhasznált irodalom:

Jean, Williams –Peter, Lang (2013): Globalising Women's Football

Jean, Williams (2007): A Beautiful Game International Perspectives on Women's Football

Internetes források:

www.adatbank.mlsz.hu

www.nso.hu